**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

**РЕФЕРАТ**
**кваліфікаційної роботи**
**на здобуття освітнього ступеня бакалавра**
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування»
на тему: «Податкові надходження в системі доходів Державного бюджету»

**Виконавець:**

студентка 4 курсу 1 гр. ФФБС
Арабаджи Аріана Анатоліївна

**Науковий керівник:**

к.е.н., доцент
Дубовик Ольга Юхимівна

ОДЕСА – 2025 р.

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Актуальність теми.** У сучасних умовах відбувається переосмислення сутності державних фінансів та принципів побудови державної фінансової політики. Одним з найважливіших механізмів, що дозволяють державі здійснювати соціально-економічне регулювання, є державний бюджет. За допомогою бюджету держава утворює централізовані фонди та впливає формування децентралізованих фондів коштів, забезпечуючи можливість виконання покладених нею функцій. Державний бюджет відіграє визначальну роль у реалізації економічної політики, що проводиться Урядом країни, і сприяє ефективного вирішення соціально-економічних завдань.

Одним із найважливіших інструментів економічної та соціальної політики держави є податки. За допомогою податкової політики держава може скорочувати розрив у рівні життя різних груп населення, стимулювати розвиток пріоритетних галузей економіки, у тому числі наукомістких виробництв, вирішувати інші завдання, що мають першорядне значення для покращення соціально-економічної ситуації в країні. Однією з найважливіших проблем у сучасних умовах є незбалансованість податкової системи України, яка негативно впливає на економічний розвиток і фіскальну незалежність країни. Оскільки процес інтеграції та глобалізації посилюється і, як наслідок, загострюється міжнародна податкова конкуренція, необхідно порівняти податкові системи різних країн і знайти шляхи покращення позицій України на міжнародному рівні. Для цього необхідно вивчити досвід інших країн і застосувати його під час реформування власної податкової системи.

Це питання є особливо важливим у контексті змін, що відбуваються у фіскальному регулюванні, оскільки Україна прагне на рівних брати участь у процесі європейської інтеграції з метою підвищення ефективності та конкурентоспроможності своєї податкової системи.

**Мета кваліфікаційної роботи** полягає у дослідженні податкових надходжень в системі доходів Державного бюджету задля їх потенційного збільшення.

**Завдання кваліфікаційної роботи:**

- визначити сутність Державного бюджету;
- розкрити поняття та види податків, їх класифікація;
- дослідити проблеми формування доходної частини державного бюджету;
- провести аналіз структури доходів Державного бюджету України;
- проаналізувати формування доходів Державного бюджету за рахунок податкових надходжень;
- провести аналіз податкових видатків на підприємстві ;
- вивчити іноземний досвід формування доходів державного бюджету;
- описати сучасні стратегії підвищення податкових надходжень;
- окреслити напрями удосконалення податкової системи України.

**Об'єкт дослідження –** процес впливу податкових надходжень на формування Державного бюджету України.

**Предметом дослідження** виступає комплекс положень теоретичного, науково-методичного та прикладного характеру щодо підвищення ефективності податкових надходжень на формування Державного бюджету України.

**Методи дослідження.** Методологічну базу дослідження теми даної роботи склали загальнонаукові методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення та аналіз наукової літератури, логічний та формальний методи наукового пізнання.

**Інформаційна база дослідження.** Інформаційною базою дослідження є наукові публікації та монографічні видання вітчизняних і закордонних вчених, нормативно-законодавчі акти України й інших країн, матеріали наукових конференцій і досліджень, дані звітності банківських установ, офіційних статистичних збірників.

**Структура і обсяг роботи.** Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загального висновку та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 82 сторінки, включаючи 13 таблиць і 16 рисунків, список використаних джерел складається з 51 найменувань.

## ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі ***«Теоретичні основи формування доходів Державного бюджету України»*** розкрито сутність державного бюджету, проаналізовано поняття, види та класифікацію податків, а також розглянуто основні проблеми, що впливають на формування доходної частини бюджету.

У другому розділі ***«Моніторинг доходів Державного бюджету України»*** проаналізовано структуру доходів бюджету з акцентом на податкові надходження, досліджено динаміку їх формування та оцінено податкові видатки на прикладі окремого підприємства, що дозволило виявити тенденції та проблеми у системі бюджетних надходжень.

У третьому розділі ***«Шляхи збільшення доходів Державного бюджету за рахунок податкової складової»*** розглянуто зарубіжний досвід формування бюджетних доходів, сучасні стратегії підвищення податкових надходжень та запропоновано напрями удосконалення податкової системи України з метою посилення її фіскальної ефективності.

## ВИСНОВКИ

Визначивши сутність Державного бюджету визначили, що бюджет як основний інструмент первинного розподілу та подальшого перерозподілу національного доходу є важелем ринкових перетворень. Основними джерелами фінансування бюджету розвитку є: запозичення із внутрішніх та зовнішніх джерел на інвестиційні цілі; частина доходів державного бюджету від використання та продажу державного майна; доходи державного бюджету від використання та приватизації державного майна, створеного в результаті фінансування інвестиційних проектів за рахунок коштів бюджету розвитку; поворотна, безповоротна та надзвичайна надходження до бюджету

бюджетних інвестиційних асигнувань, раніше наданих на основі відрахувань частини доходів державного бюджету від інвестування коштів бюджету розвитку

Розкривши поняття та види податків, їх класифікацію визначили, що податки – це грошові відносини, які складаються у держави з юридичними та фізичними особами у зв'язку з мобілізацією фінансових ресурсів до централізованих грошових фондів. Основними функціями податку слід зазначити: фіскальну; регулюючу; контрольну; розподільчу.

Дослідивши проблеми формування доходної частини державного бюджету визначили, що доходна частина державного бюджету – одна із ключових складових державного фінансового механізму. Це сукупність всіх надходжень, які направляються до державного бюджету та є основою для його формування та функціонування. Складність формування та управління доходною частиною бюджету посилюється низкою несприятливих чинників, такими факторами, насамперед, є: нерівномірний розвиток економічної бази регіонів, територій; суттєві відмінності в транспортній та соціальній інфраструктурі; надмірна централізація планування та контролю розподілу бюджетних коштів; нездатність врахувати всі особливості та проблеми конкретного регіону державним центром. Ще одна з найважливіших проблем пов'язана з прогнозуванням та плануванням доходів державного бюджету, у зв'язку з тим, що при формуванні доходної частини бюджету не використовуються багатьма головними адміністраторами затверджені методики.

Провівши аналіз структури доходів Державного бюджету України визначили, що в структуру Державного бюджету України включні податкові надходження, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, кошти від закордонних країн і міжнародних організацій, цільові фонди та офіційні трансферти.

Проаналізувавши формування доходів Державного бюджету за рахунок податкових надходжень визначили, що спостерігаємо стійку динамку зростання розміру податкових надходжень. В структуру податкових надходжень входять податки на доходи, прибуток та збільшення ринкової вартості, рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів, внутрішні податки на товари та послуги, податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції, збори на паливно-енергетичні ресурси та інші податки та збори. Основну частину податкових надходжень включають саме внутрішні податки на товари та послуги.

Провівши аналіз податкових видатків на підприємстві визначили, що АТ «Приват Банк» за 2019-2021 рр., сплачував в державу доволі небагато податків. Збільшення обсягу оплати податків пов’язане в першу чергу зі зростанням прибутку банку, а також з зростанням державних податків.

Вивчивши іноземний досвід формування доходів державного бюджету визначили, що в умовах постійного пошуку нових шляхів поповнення доходів бюджету зарубіжні країни постійно здійснюють податкові реформи, зокрема у сфері оподаткування організацій. Проводячи аналогію податкової

політики в Україні та проведеними реформами в галузі оподаткування у країнах, слід зазначити, що вітчизняні новації у сфері оподаткування загалом відповідають світовим трендам у цій сфері як за рівнем податкових ставок, так і за порядком формування податкової бази.

Описавши сучасні стратегії підвищення податкових надходжень визначили, що інноваційні інструменти податкового адміністрування та засоби контролю над платниками податків дозволяють підвищувати збирання податків та забезпечувати виконання податкових зобов'язань навіть при спаді економічну активність. Цифрова реальність зобов'язує платників податків сумлінно та з високим ступенем відповідальності виконувати обов'язки з обчислення та сплати податків, підвищуючи податкову дисципліну. Розуміння революційних процесів, що відбуваються у оподаткуванні, особливо актуальне для мінімізації податкових ризиків платників податків. Державна податкова служба України створює умови, у яких платнику податків вигідно сумлінно вести діяльність, заробляючи репутацію, що забезпечує можливості налагодження ділових зв'язків із сумлінними контрагентами та чесно взаємодіяти з державою.

Окресливши напрями удосконалення податкової системи України визначили, що проведений аналіз податкової системи, що випливає з цілей її реформування та відповідних заходів податкової політики на середньострокову перспективу, дозволяє зробити такі висновки.

По-перше, за рахунок реструктуризації та підвищення ефективності бюджетних видатків можливо уникнути підвищення податків. Підвищення податків − вкрай небажаний захід, здатний погіршити позиції економіки у міжнародній податковій конкуренції та негативно впливати на інвестиційний клімат та економічне зростання.

По-друге, необхідне підвищення рівня ефективності та справедливості оподаткування за рахунок реалізації низки заходів в галузі бюджетно-податкової політики та адміністрування. Ці заходи дозволять покращити якісні характеристики вітчизняної податкової системи і тим самим вплинуть на загальну економічну активність.

По-третє, через об'єктивні обмеження, викликані вкрай нерівномірним розподілом податкової бази та податкових доходів за територіями у нашій країні суттєво ускладнено. Водночас може бути вжито низку заходів у податковій системі, спрямованих на збільшення джерел податкових надходжень у регіонах, зокрема реформування оподаткування нерухомості, збільшення ставок акцизів на алкоголь, скасування пільг з податку на майно організацій тощо.